Tweede Jaargang. N° 33. 30 cent. per nummer Zondag 12 Augustus 1928

De Mandelgalm

Katholiek-Vlaamsch-Nationaal Weekblad voor Iseghem en Omliggende

AANONDIGINGEN
De prijs wordt bepaald in overeenkomst met het bestuur van 't blad.

Inschrijving op alle postkantoren
Een jaar 15,00 fr. 6 maand 8,00 fr.
3 maand 4,00 fr. Buitenland 25,00 fr.

Opstel en Beheer, Marktstraat, 22, Iseghem
Verantwoordelijke uitgever:
Rob. Verhaeghe, Iseghem. Postrek. 2024.66

Alle mededeelingen moeten ten laatsten den Woensdag middag voor 't verschijnen van 't blad binnengezonden zijn.

In 1917 werd voor de Vl. Jongens aan den IJzer de verklaring voorgelezen van de belofte van gelijkheid in rechte en in feite. Ik zelf woonde de voorlezing er van bij. De officier, die de voorlezing had gedaan, voegde er dadelijk aan toe: «Et maintenant numerotez-vous par quatre et le premier qui ose se numeroter en flamand je lui flanque quatre jours de prison».

Sedert zijn nog duizenden en duizenden Vlaamsche jongens gevallen.

Sedert den wapenstilstand zijn er nog tien jaar verloopen. En morgen, als een nieuwe oorlog uitbreekt, zal de toestand weerom dezelfde zijn, want de Vlaamsche volksvertegenwoordigers aanvaarden het Fransch kommando.

Geen van hen heeft gezegd: de tragedie van den IJzer zal niet herbeginnen.

Wij doen niet mee aan die lafheid.

Het wordt tijd, heeren. Gij zelf hadt ons dat beloofd; nu worden de ergste tegenstrevers van ons volk opgehemeld in «De Standaard» en de getrouwen worden uitgescholden.

Er zal gelijkheid zijn?!! Compagnies van 1e en 2e klasse. Fransche officieren en Fransche kommandotaal. Met den besten wil, heeren, kunnen wij niet aannemen dat ge zelf gelooft wat ge zegt.

Ah! Ze wachten op de uitslagen om eventueele verbeteringen te vragen!

Heeren, ik wensch mijn volk te dienen in volle klaarheid. In 1916 en 1917 werden op het front rechtstreeksche pogingen gedaan bij den Koning om Vlaamsche regimenten af te dwingen. Dan zijt gij, Van Cauwelaert, gekomen, gestuurd door de regeering. En in de studiekamer van Verschaeve hebt ge ons beloofd:

1. Indien na den oorlog als loon voor het Vlaamsche offer aan Vlaanderen geen volledig recht wordt geschonken, dan zal ik naast u staan op de barrikade.

2. Na den oorlog zult gij, soldaten, het hooge woord mogen voeren en wij zullen u volgen.

Mijnheer Van Cauwelaert, waar staan we nu 11 jaar later? Van de Perre heeft gewaarschuwd: Pas op, Frans, dat de Vlamingen niet als de gefopten uit den oorlog komen.

De leiders brengen het volk in verwarring. Gij, Van Cauwelaert, durft zeggen, tot Vlamingen: «De Vlamingen geven blijk van prachtig geduld».

Waar staan we nu?

" Van Cauwelaert, hoort ge Dr Van de Perre? Hij zegde u: Zorg er voor, dat ge niet doorgaat voor den bedrogene of voor den bedrieger.

" Wij, oud-strijders, zweren: wij zullen de tragedie van den IJzer niet herbeginnen! „

(Prof. Dr Daels op het Kongres van den Kath. Vl. Landsbond te Gent, tot Van Cauwelaert, die door de drie vierden der aanwezigen als verrader van het Vlaamsche recht in het leger werd uitgejouwd.)

Het Incident Van Cauwelaert-De Clercq

Van verscheidene zijden werd ons gevraagd den tekst te willen weergeven van de woorden die de heer De Clercq den heer Van Cauwelaert toevoegde, nadat deze laatste, onder protest van meer dan de helft der Kamer, onzen vriend had gemeend te kleineeren door tegenover hem de uitdrukking «dat mensch» te gebruiken. Ziehier den tekst dier woorden volgens de Kamerannalen met tusschen haakjes de bewegingen in de Kamer, weergegeven door een oor- en ooggetuige:

DE HEER DE CLERCQ:

Aan M. Van Cauwelaert zeg ik: Van ons zal het niet worden betoogd, dat wij naar omhoog gekropen zijn op den rug van het Vlaamsche Volk!

(Van Cauwelaert springt haast recht onder dien striemenden zweepslag. Bravo en toejuichen op de banken der Vl. Nationalisten. Gehuil op de banken van den Katholieken Vlaamschen Kamergroep).

DE HEER DE CLERCQ:

Onze mannen hebben hunne vrijheid niet laten aan banden leggen, om door toedoen van vlaamschvijandige Regeeringen ergens burgemeester te geraken!

(Gehuil op de banken der Kath. demokraten).

Op onze banken zitten deze niet die zouden aannemen te zetelen in een beheerraad naast M. Francqui, de grootste Vlaamschhater van het land, die uw baas M. Poullet op de meest vernederende wijze uit de Regeering heeft gejaagd! Wij zijn uit dat hout niet gesneden! Wij zijn ten koste van alles getrouw gebleven aan onze idealen! Gij trekt de schouders op! Moeten wij U er aan herinneren, M. Van Cauwelaert, dat wanneer gij mij gevraagd hebt na den oorlog, toen ik den lastigen Vl. Nationalen strijd aanving in onze streek, secretaris te worden van uw Vlaamsch-Belgisch Verbond, met het doel mij derwijze aan uw kant te krijgen en mij te onttrekken aan den strijd ten bate van het Vlaamsche Volk, ik U geantwoord heb: « Neen, ik doe mijn plicht, ik blijf de beloften trouw, gedaan aan onze gesneuvelde kameraden, en verlaat mijnen strijdpost niet ».

(Beweging in de Kamer. Zeer wel op de banken der Vl. Nationalisten. Toejuichingen. Gerucht en menigvuldige onderbrekingen rechts en op de socialistische banken).

* * *.

Daarop heeft de Vl. Belgicistische pers « De Standaard » aan den kop, enkel kunnen antwoorden met leugens en hatelijkheden. Over den grond zelf der zaak geen woord. Wij zullen deze pers, ten gepasten tijde, het genoegen gunnen enkele officieele stukken over te drukken, die de onaanvechtbare waarheid der beweringen van onze vriend Staf De Clercq zullen in het licht stellen.

De rol van het Davidsfonds

We ontvingen van den heer E. Amter, volgend antwoord-naast-de-kwestie op ons open brief aan zijn adres over de rol van het Davidsfonds:

Waarde Heer D'Haese,

Ge zijt niet zoo schappelijk geweest om mij uw open brief aan den algemeen sekretaris van 't Davidsfonds mee te deelen. Hebt ge verondersteld dat ik abonnent ben op alle bladen die verschijnen? Of — ging 't mij niet aan? Nu, dan zal ik u die nalatigheid niet kwalijk nemen. Gelukkig hebben vrienden hem mij voor oogen gelegd, — een beetje laat nochtans om u reeds in 't nummer van vorige week te woord te staan. Al vraagt de wellevendheid wel niet dat ik antwoord op een brief dien ge mij niet zondt, toch wil ik maar beleefd zijn — voor twee.

Wel, ge hebt betere dingen geschreven. Ge geeft toe, niet waar, dat ge na 2 kolom en half nog niet op dreef waart, en dit na 14 dagen dubben over uw onderwerp! Moet daaruit afgeleid, dat het Davidsfonds zoo weinig vat geeft tot kritiek? Ofwel dat uw peperbus uitgeput raakt? Een goeie raad dan: vul ze voortaan met zout; om smakelijken kost te bereiden hebt ge vooreerst zout noodig, peper maar op de zooveelste plaats, of zelfs in 't geheel niet; gij hebt tot hiertoe altijd het zout verwaarloosd, waarde heer D'Haese.

Zie; 'k houd al op, hoor! Excuseer mijn gebrek aan tijd: in 't Davidsfonds is er ernstiger werk te leveren dan een stevig huis af te breken (in casu het Davidsfonds zelf) om er een ander met speelkaarten te bouwen (cfr. uw open brief). Dat ik op uw aantijgingen en... onwaarheden, waarde heer D'Haese!!, niet antwoord..., och, wie het Davidsfonds (en ook afdeeling G'sbergen) wèl kent — dat kan ik van u niet zeggen, hoor! al breekt ge er zoo eigendunkelijk uw stafje over; kijk bij uw open brief: wie het wel meent met Vlaanderen, en het Davidsfonds niet kent, raad ik ten zeerste aan er lid van te worden om het te leeren kennen, en nog meer mogelijkheden voor zijn aktie aan te brengen; en voor het kapelletje waarvan gij profeet zijt is het nutteloos preeken: daar zal het orgel nu toch al brommen van het Davidsfonds (of misschien Amter zelfs?), den verwoedsten vijand van 't Vlaamsch nationalisme, in gekamoefleerden dienst van een politieke partij, etceteri, etcetera... alleen omdat ik durf den profeet, die zich aanstelt als HET Vlaamsch nationalisme in levenden lijve, aan te zien zonder knielen. Hopelijk zijn UW aanhangers (ik onderstreep «uw», merk wel!) met niet velen: met menschen die hun overtuiging putten hoofdzakelijk uit verbittering en die bovendien bereden zijn door vernielzucht, gaat de wereld om zeep, idem Vlaanderen, waarvoor ten minste het Davidsfonds «positief opbouwend werk verricht» (zoo las ik het immer te G'sbergen. — Zeg, ik bewonder uw, trouwens befaamde, kieschheid: G'sbergen!).

Wel gegroet, hoor! waarde heer D'Haese. Ik hoop dat dit wederbrief(je) u nog 'n dozijntje kolommen kopij in de pen mag geven; maar a.u.b. minder peper, meer zout! Vlaanderen vraagt zout, — ook van u.

Godevolen.

E. AMTER.

N. S. — Twee vraagjes maar: 1. Wat hebt gij nu nog niet aangevallen in Vlaanderen, waarde heer D'Haese? 2. Wat hebt gij nu al voor Vlaanderen verwezenlijkt (ge-re-a-li-seerd), waarde heer D'Haese? En nog een derde: zoudt gij geen overdreven GEbruik maken van 't krediet dat ge verworven hebt door in den bak te zitten voor onze zaak, — die nochtans niet meer de uwe is dan de mijne, dan die van het Davidsfonds?!! Anderen, die ook dat krediet hebben, matigen zich niet het recht aan om nu eens over alle Vlaamsche aktie, waarin zij de eerste viool niet spelen, den domper te gaan zetten. — En nu voor de rest kunnen de franskiljons weer eens lachen, omdat twee flaminganten aan mekaars ooren trekken, hè?

—

EEN KORT WEDERWOORD.

Tant de fiel entr-t-il dans l'âme des dévots!

U zijt niet alleen beleefd voor twee, maar geestig voor een gansch dozijn: een Attische zoutmijn. Intusschen doet het me genoegen te vernemen dat een veroordeeling wegens activisme ook in uw kringen krediet verleent.

Voor de rest antwoordt u niet op mijn beschuldiging: dat het Davidsfonds in het arrondissement Aalst een annexe is van de Belgische katholieke partij. Voorloopig mogen we daar dus uit afleiden, dat deze beschuldiging op stevige gronden rust en zetten we onze nationalistische vrienden aan daar het logisch besluit uit af te leiden: onze plaats is niet in het Davidsfonds.

De rest laat ik staan voor uw rekening.

Tot weerziens, Meneer Amter.

A. D'HAESE.

Constructivisme & Samenwerking

Brief aan E. P. Dr Val. Claes

Eerwaarde,

Ditmaal voel ik me ontwapend. Ik heb uw verslag gelezen en ik bespeur geen de minste lust om er een loopje mee te nemen: het is al te gemakkelijk. Ge zijt geworden het zienlijk hoofd van «vele onzichtbare leden» die «onzichtbaar werk» hebben verricht en «ongezienen invloed» uitoefend om ten slotte een «onzichtbaren triomf» te vieren.

Neen, ik leg uw verslag terzijde en herinner de lezers ervan aan den goeden raad van Storing:

«Goede kost maar met lang nat begoten:

Men dient ze best op een vergiettest voor».

Trouwens ik heb op uw congres gemerkt dat ge geen sterke zenuwen hebt en rap over stuur geraakt. Wie zou gedacht hebben dat de angel van een enkele «dolvlieg» bij machte zou geweest zijn om zulk een zwaar Brabantsch trekpaard op hol te jagen?

Enfin, de christelijke liefde legt me dus op den luchtigen epistolairen toon te laten varen om ditmaal eens ernstig te praten over constructivisme.

Iedereen in Vlaanderen verricht bij gevolg «progressief en constructief» werk, behalve wij.

Het arrondissement Aalst was voor den oorlog niet bijster Vlaamschgezind: bij de kath. Vlaamschgezinde partij was Woeste de voorman.

Mijne vrienden werken daar sedert enkele jaren: we hebben een tiental Vlaamsche huizen gesticht, we geven een volksweekblad uit dat trekt op tienduizend nummers, we hebben een sterk georganiseerde partij, wij hebben onze sociale inrichtingen uitgebouwd, we hebben duizenden meetingen gegeven, honderden en nog eens honderden plakbrieven uitgehangen, we hebben tooneelbonden, boekerijen, studiekringen, muziekmaatschappijen bij tientallen.

Wij heben het bestaande doordrongen met een Vlaamschen geest, verdiept en groot gemaakt.

Wij hebben onze menschen opgevoed tot bewuste, consequente, offervaardige Vlamingen, die jaarlijks vrijwillig duizenden frank bijeenbrengen om den strijd door te zetten.

De invloed van onzen groep doordringt van lieverlede het heele arrondissement.

Aalst, is vooral dank aan ons, een van de meest Vlaamsche steden van heel Vlaanderen: zoo Vlaamsch dat zelfs de franskiljon Moyersoen het nuttig vindt lid te worden van uwen Landsbond.

Maar dat is geen constructief Vlaamsch werk, volgens u.

Opvoeden is dus zooveel als afbreken. Een onderwijzer, die kinderen opvoedt, is dus een onnuttig lid van de maatschappij.

Alleen zij die Vlaamsch kiesvee kweeken voor de saucissenfabriek Jaspar en Cie verrichten constructief werk.

Maar laat ik me aan de kristelijke liefde vasthouden, lijk de koster aan 't gras van den waterkant en niet spotten.

Laten we de zaak nog eens anders aanpakken.

De nationalisten in het Aalstersche dragen den V.T.B., zij ijveren voor V.E.V., het Vlaamsche Volkstooneel spoedt ieder seizoen in onzen schouwburg te Aalst, de schoonste van de stad, we hebben in Juni een expositie ingericht van de geschiedenis van de Vlaamsche beweging door duizenden en nog duizenden bezocht. In den herfst richten we met hulp van alle Noord- en Zuid-Nederlandsche letterkundigen en met hulp van alle Noord- en Zuid-Nederlandsche uitgeverijen een tentoonstelling in van het Nederlandsche boek en tijdschrift.

Duizenden nationalisten zullen aldus in de gelegenheid worden gesteld zich te vergewissen van de verscheidenheid der Nederlandsche cultuur.

Bekende letterkundigen, Noord-Nederlanders en Zuid-Nederlanders — nationalisten en anderen — zullen er voordrachten houden.

Dat alles heeft niets constructiefs.

Maar er is niet alleen de actie in het Aalstersche.

Ik verwijs naar de zegenrijke werking van Staf De Clercq in het Pavottenland: de heele volksklas wordt er doodeesemd met Vlaamsch bewustzijn en Vlaamsche fierheid.

Zou dat zonder belang zijn voor de regeling in de toekomst van het probleem Brussel?

En de concurrent van Staf, Thomas De Backer, Pater. Er zit in gansch uwen Landsbond geen werkslaaf als deze jonge man. Zou zijne actie zonder vrucht blijven? Is hij niet bezig de Antwerpsche Kempen te vermuniseeren tegen den franskiljonschen invloed van de industrie?

Is dat alles niet constructief? Wat is er dan wel constructief?

Ga eens een kijkje nemen naar Thielt-Roeselare-Iseghem. Kunt ge een enkel arrondissement aanwijzen waar uwe landsbonders op vier jaar tijd de helft heben verwezenlijkt van wat de nationalisten daar hebben tot stand gebracht en dat niet alleen op politiek gebied maar op elk gebied, het industrieele niet uitgesloten?

Werken Leuridan en zijn vrienden zich in het Veurne-Ambachtsche niet kapot om ginder de etter-Buyl uit het Vlaamsche lichaam te snijden?

Is het vernieuwingswerk van onzen vriend Van Severen ook negatief?

Moet ik wijzen op den arbeid van onze Antwerpsche vrienden?

Uw beschuldiging, Pater, als zouden wij niets doen dan roepen, is onwaardig van een ernstig man.

Van Cauwelaert zegde «Geen sancties hebben we noodig, maar Vlaamsch bewustzijn».

Wie kweekt er in Vlaanderen Vlaamsch bewustzijn?

Wij.

Gij vleit de Vlaamsche slafschheid, de Vlaamsche volgzaamheid.

Wij nationalisten hebben aan ons volk **met voorbeelden getoond,** dat men niet sterft van alleen te staan, dat de bedreigingen der franskiljons blikken donders zijn, dat we maar hoeven te willen en te durven om vrij te zijn.

Wie van u heeft, als Borms, een voorbeeld aan zijn volk gegeven van fierheid en adel.

Niet uwe lapwetterij zal Vlaanderen redden.

De nieuwe geest die onze jeugd bezielt, die zal ons redden.

En die nieuwe geest is de vrucht van ons opvoedend werk.

Constructivisme? Wij hebben niets tegen constructivisme, integendeel we helpen en steunen alle gezond Vlaamsch pogen, van waar het ook komt.

Maar het constructivisme moet niet beperkt worden tot het cultureele, het sociale, het economische.

Ingenieur Van Caeneghem heeft te Gent gesproken van den tuin van Vlaanderen: waarom durft ge het Belgisch onkruid niet aan, dat een hoek van den tuin blijft overwoekeren: den politieken hoek.

Hand op 't harte, Pater Claes, als ge uw constructivisme op dat hoekje van den tuin niet richt, is het dan niet een beetje omdat uwe Belgische overheid daar een vogelschrik heeft geplaatst en een paal met een bordje: «Hier liggen wolvenijzers en schietgeweren».

Regelmatig zeggen jullie van de politiek veel kwaads en dat de Vlamingen er te veel van verwachten et cætera, maar telkens ik van jullie zoo iets hoor of lees, denk ik op den vos die van meening was dat ze te groen waren.

Ge gelooft zelf niet wat ge zegt en schrijft om de politieke actie te kleineeren.

Want, nietwaar, de politiek is toch niet zoo heelemaal zonder belang in ons leven?

Beheerscht de Staat niet een ruim deel van het onderwijs? En als Pirenne heft getracht den oorsprong van den Belgischen Staat te verleggen in de nevelen der tijden, zou dat niet een beetje zijn, omdat Pirenne een Belgisch ambtenaar is?

Is de Staat niet meester van de kazerne? Staan er geen duizenden en duizenden officieren in zijn dienst? Bezorgen zijn besturen geen brood aan tienduizenden Vlamingen en is er niet waars in «Wiens brood men eet, diens woord men spreekt»?

Is hij, de Staat, wel heelemaal zonder invloed op de Kerk?

Oefent de moderne, alles omvattende Staat, zijn invloed niet uit op zijn onderdanen van de wieg tot het graf?

En het zou zonder belang zijn die macht te veroveren?

Kom, Pater Claes, dat kunt ge toch zelf niet gelooven.

En het bewijs, dat de menschen van uw soort dat zelf niet gelooven: zij zelf hebben iets tweeslachtigs tot stand gebracht, dat moet aangezien worden als een mislukte poging van Vlaamsch constructivisme op politiek terrein, de kath. Vl. Kamergroep.

Die Kath. Vl. Kamergroep, dat is een noch-mossel-noch-visch-product van de zeer specifieke Vlaamsch-Belgische mentaliteit van «ik zou wel willen maar 'k en durf niet».

Ge zult niet loochenen, Pater Claes, dat die Vlaamsche Kamergroep steunend op een eigen zelfstandige partijorganisatie niet veel meer had kunnen bereiken voor Vlaanderen.

Men heeft ons menigmaal verzekerd dat Van Cauwelaert niet altijd de slapste is geweest van de Kamergroepers: dat het slaptivisme van zijn leden voor een niet gering percent het slaptivisme van den leider zelf verklaart.

Maar Van Cauwelaert beschikt niet

over de middelen, zegde men ons, om het slaptisme van zijn volgelingen te overwinnen.

En we kennen den toestand genoeg om aan te nemen, dat er daar een kern van waarheid in zit.

Maar als die volksvertegenwoordigers afhingen, niet van een Belgische partij, maar van een zelfstandige Vlaamsche katholieke partij, denkt ge dan niet, Pater Claes, dat er veel minder gevaar zou zijn om op een bepaald oogenblik de een of de andere de tucht aan zijn zolen te zien lappen ten einde in een ministerzetel te kunnen wippen?

En anderzijds, kijk eens met wat een zevenmijlslaarzen we zouden oprukken naar eendracht en samenwerking tusschen alle Vlaamschgezinden.

Want ik ben overtuigd, dat wanneer jullie niet langer afhingt van de meening der Jaspars, Renkins, Cartons en tutti quanti, dat wij mekaar veel gemakkelijker zouden verstaan over bepaalde punten van onmiddellijk praktisch belang: ge zoudt niet meer bang zijn op straat te komen achter een Vlaamsche vlag en ge zoudt niet langer de behoefte gevoelen u telkenmale in een Belgische vlag te drapeeren als ge met ons wenscht samen te komen.

Geloof me, Pater Claes, de verscheurdheid onder de Vlamingen doet ook ons geen plezier: zoo'n experiment als verleden Zaterdag is een chirurgisch ingrijpen, dat wel absoluut noodzakelijk was geworden, maar het zou beter zijn konden we de kwaal voorkomen in plaats van ze naderhand met het mes te moeten uitsnijden.

Van Cauwelaert heeft te Gent de zaken op hun kop gezet: wij hebben in geene ons toegestoken hand gespuwd, maar wij werden **door jullie** overspuwd van kop tot teen, belasterd, uitgestooten, behandeld als melaatschen.

De waarheid is: men heeft op alle mogelijke en onmogelijke manieren getracht ons te wurgen.

Een enkel voorbeeldje Pater Claes: weet gij dat het nu nog, in het jaar 1928, aan onze parochiegeestelijkheid verboden is bij ons een voet aan huis te zetten? Onze huizen, die weergalmen van het gejoel van half dozijn gezonde kinderen zijn door de geestelijke overheid van Vlaanderen geconsigneerd lijk... ik schrijf het woord niet neer.

We dragen dat avec le sourire zonder wrok of verbittering, Pater. maar om Gods wil, ga dan niet vertellen, dat wij spuwen in de hand die ons toegereikt wordt.

Wij zijn bereid alles te vergeten — vergeven hebben we allang — broodroof, gevangenis, hoon, spot en vervolging, wij haken naar samenwerking ten bate van Vlaanderen, maar geen jeu de dupes, niet waar Pater Claes.

We hebben geen pretenties, we vragen niets of liever we vragen veel, namelijk veel, veel werk voor Vlaanderen... want, geloof me, Pater, de uren die we verslijten achter lierbergtafels zijn bliksems gering in aantal en als de brouwers met onzen dorst moesten leven, dan zou de openbare liefdadigheid zich met de sukkelaars moeten bezig houden.

Maar werken om Vlaanderen onder het juk te houden van een Belgische partij, al waar ze duizendmaal katholiek, dat nooit, nu niet of nooit niet.

En ons besluit Pater.

Als ge wilt dat we gelooven in uw constructivisme, als ge wilt dat we dat niet aanzien als geleuter om onze aandacht af te leiden van de smadelijke behandeling die Vlaanderen ondergaat in het Belgisch parlement met de werkdadige medeplichtigheid van de Kath. Vl. Kamergroep, richt dan uwe constructieve neigingen op 't Vlaamsch partijwezen.

En al de rest zal u toegeworpen worden.

A. D'HAESE.

PRAATJE

De socialisten hebben te Brussel een internationaal congres gehouden en Tijl is er naar toe geweest om zijn oogen de kost te geven.

Mijn oogen hebben het beste deel gekregen: de Zondagoptocht van de jeugd en de roode gardisten was beslist indrukwekkend.

Ons betoogingen zijn nog veelal te bandeloos, te ordeloos: Vlaanderen bewijst tot in ons betoogingen dat het eerst en vooral nood heeft aan straffe organisatie.

Zeker, ik ga het belang van de roode gardisterij niet overdrijven: menschen die voor de gelegenheid een stok hebben gekregen en op rijen van vier opstappen, maar niets belet ons nog beter te doen en onze duizenden jonge Vlamingen op te leiden tot geoefende en tuchtvolle Vlaamsche gardisten.

Uit West-Vlaanderen hebben we reeds meer dan eens een stem vernomen die iets dergelijks voorstelde : laat men zonder dralen de hand aan 't werk slaan.

Mijn ooren hebben minder pret beleefd dan mijn oogen.

Er gaat een te diepe afgrond tusschen het socialistisch woord en de socialistische werkelijkheid.

De vrede was een onderwerp van socialistische welsprekendheid maar wat heeft de «almachtige» internationale in 1914 gedaan? Gemarcheerd lijk al de rest gemarcheerd de eene kolom tegen de andere en de internationale broeders hebben mekaar uitgemoord met even veel haat en bloeddorst als de anderen.

En als morgen weerom de klaroenen blazen zullen ze mee marcheeren. Zijn de Belgische socialisten misschien anti-militaristen? Was hun legervoorstel bedoeld als verzwakking van het leger? Wilden ze minder manschappen onder de wapens?

Hun liefde voor de vrede duurt tot de klaroen schettert dan neemt elk zijn plaats in en de moordpartij begint.

Als men dat wil verhinderen moet men de legers afschaffen: stemmen de socialisten hier tegen de legerbudgetten? Saboteeren ze hier de «landsverdediging»?

Dus huurling en larie... woorden.

En een tweede thema van welsprekendheid was: het lot der verdrukte volken en daarover zijn ontroerende redevoeringen uitgesproken, redevoeringen barstenvol met edele gevoelens.

Maar als de Vlamingen een Vlaamsche hoogeschool vragen stemmen de Waalsche socialisten er als een man tegen.

Dus huurling en larie... woorden.

Ze gelooven zelf niet wat ze zeggen.

TIJL.

Naar Diksmude !

Heilige plicht, gebiedende plicht.

Op Zondag 19 Oogst gaat het levende Vlaanderen voor de negende maal in vrome pelgrimstocht naar het IJzermassagraf.

In den loop der jaren sedert den wapenstilstand is die jaarlijksche bedevaart gegroeid tot een ontzaggelijke betooging.

De bedevaart naar den IJzer heeft een diepe beteekenis gekregen voor ons volk.

Dit jaar zullen ze opnieuw komen van einde en verre, de duizenden en tienduizenden om onze lieve dooden pieteitsvol te herdenken in de IJzervlakte bij Diksmuide.

Diksmuide waar Vlaanderen zich doodbloedde, en waar 't offer rust van ons jongelingschap, zal voor de zooveelste maal getuige zijn van de groote liefde van ons Vlaamsche volk voor zijn doode IJzerjongens.

Liefde voor onze doode jongens!

Liefde voor de velen die met een kruisje van vader en moeder op hun jeugdig voorhoofd blij zijn gegaan maar helaas nimmer zijn weergekeerd.

Liefde voor diegenen die gemaaid door het moordende staal, stervend zijn neergezegen, en bij de laatste kracht van hun brekende hart met hun paarsche lippen den zoeten naam van moeder hebben gepreveld.

Liefde voor de vele helden die gevallen en gestorven zijn in de bloedgrachten van den IJzer, onbekend en vergeten en wiens laatste gedacht ook is gegaan naar hunnen thuis, hunne toekomstdroomen, hun Volk...

Liefde voor allen die midden het modder en slijk van de loopgrachten, de afschuwelijke tragedie van den IJzer in al zijn naakte werkelijkheid, in al zijn akelige wreedheid van dood en vernieling hebben beleefd.

Liefd voor allen die hun lijden en kruis, hun zware kruis van Vlaamsch en stoffelijk lijden tot het einde grootmoedig hebben gedragen en de bitteren kelk van hun oorlogswee tot op den bodem hebben geledigd.

O kristen Vlaming, blijf een oogenblik stilstaan bij het groote offer onzer jongens, en peil even de echtheid en de diepte van uwe gevoelens, van uwe dankbaarheid tegenover diegenen, die met eene onberekende en allesomvattende liefde hun jonge bloeiende leven, zoo rijk aan heerlijke beloften en illusies, spontaan hebben geofferd voor uw welzijn en het welzijn van hun Volk.

Keer een wijle in u zelven en stel uwen eerbied en erkentelijkheid tegenover hunne sublieme Heldendood.

En zoo ge nooit naar hen gingt of nimmer aan hen dacht, ga dan dees jaar op 19 Oogst naar Diksmuide, en naast den IJzerstroom die ze eens rood verfden met hun bloed, op den zelfden grond waar ze vielen en die hun stoffelijk overschot bewaart, vôôr dat Heldenhulde-kruis dat hun grafstede sert, kniel dan neder en bid, bid voor hun ziele, maar bid ook opdat hun bloedig offer niet vruchteloos weze.

Ga naar Diksmuide, om evenals uwe duizenden zusters en broeders uit gansch Vlaanderen uwen tol van erkentelijkheid en liefde te betalen aan degenen die u tot in het aanschijn van den dood hebben liefgehad.

Dien dag wordt ook den eersten steen gelegd van het Heldenhulde-monument, het kruis van Vlaanderen's tweevoudige oorlogsmarteling, dat torenhoog zal rijzen en aan hemel en aarde moet verkonden de laatste wilsbeschikking van het IJzergeslacht : «Alles voor Vlaanderen en Vlaanderen voor Kristus».

De tijd is gekomen dat Vlaanderen op den puinhoop van de eenvoudige liefdezerkjes onzer gesneuvelde helden, het symbolisch kruis indrukwekkend groot en onvergankelijk wil oprichten als een jaarlijksch verzamelpunt der bedevaarders, als een onverbreekbaren schakel tusschen levenden en dooden.

Daarom brenge ieder plichtbewuste en gewetensvolle Vlaming onverwijld zijn steentje bij tot het opbouwen van dat Heldenhulde-kruis, dat door de eeuwen heen de komende geslachten herinneren moet aan het offer onzer jongens aan den IJzer, aan de liefdevolle erkentelijkheid van Vlaanderen aan zijn dooden.

FONS RAES.

De autotocht.

Wordt opdezelfde basis ingericht als verleden jaar: Een groote tocht uit Gent — waarbij de richting Antwerpen en Brussel aansluiten.

Uit Antwerpen, vertrek : Vlaamsch Hoofd 5,30 uur; uit Brussel, vertrek : Vlaamsche Poort, aan de brug, 5,30 u.; Aalst, vertrek : Markt, voor 't Stadhuis 6,15 u. Beide tochten komen samen te Gent (Belfort) vanwaar gezamenlijk vertrek te 7 uur. — Deinze 7,45 uur; Thielt 8,30 uur; Ieperen (Markt) 9,30. — De vrachtautos vertrekken uit Brussel en Antwerpen Vl. Hoofd te 5 uur.

Een bijzondere Kusttocht voor autos zal vertrekken uit Brugge te 7,10 u; Knokke 7,20 u.; Oostende 8,40 uur; Nieuwpoort 9,30 uur.

Voor inlichtingen zich wenden tot het Secretariaat: Groote Kaai, Temsche.

Bevlag uw auto met Leeuw- en Bedevaartvlaggen!

Vlaggen der bedevaart: Groote vlaggen op doek 15 fr. (80 op 60). Geschilderde vlaggen op doek 75 fr.(90 op 1,20). Kleine vlaggen op doek: 5 fr. Te bestellen op het Secretariaat : Groote Kaai, Temsche.

Een herkenningsteeken voor autos.

Alle autos, om in de auto-stoet te worden toegelaten, MOETEN het herkenningsteeken dragen. Dit herkenningsteeken geeft recht op kostelooze standplaats voor de auto te Diksmuide Prijs 10 fr. aan te vragen op het Sekretariaat. Men gelieve het herkenningsteeken op een goede zichtbare plaats te hangen.

De militaire begraafplaatsen

uit de prov. West-Vlaanderen zullen op den dag der Bedevaart, open zijn tot 8 uur 's avonds, om aldus aan vele familieleden toe te laten na de bedevaart het graf van hun gesneuveld familielid te bezoeken.

Rond eene Belgische decoratie

Op 31 Juli j. l. ontving volksvert. G. De Clercq volgend schrijven :

Brussel, 31 Juli 1928.

Geachte Heer
Volksvertegenwoordiger,

Hierbij heb ik de eer te uwer kennis te brengen dat twee leden van uwe groep, de Heeren Volksvertegenwoordigers De Clercq en Butaye, in de vereischte voorwaarden verkeeren om voorgesteld te worden voor de Burgerlijke Medalie van 1ste klas wegens 25 jaren openbare diensten te hebben bekleed.

Indien gij oordeelt, dat er geene voorstellen in dien zin dienen gedaan te worden voor de leden van uwe groep, verzoek ik U uitdrukkelijk te laten weten om mogelijke vergissingen te voorkomen.

Met hoogachting.

De Griffier van de Kamer der Volksvertegenwoordigers,
(get. V. Pauwels).

Aan den Heer G. De Clercq,
Volksvertegenwoordiger.

* * *

Per keerende bode stuurde volksv. G. De Clercq in naam van volksv. Butaye en in zijn eigen naam volgend antwoord:

Brussel, 31 Juli 1928.

Heer Griffier,

In antwoord op uw geëerd schrijven van 31 Juli l. l. waardoor U ons meldt dat twee leden van de Vl. Nat. groep, namelijk ondergeteekenden. in de vereischte voorwaarden verkeeren om voorgesteld te worden voor de burgerlijke medalie van 1ste klas wegens 25 jaren openbare diensten te hebben bekleed, en U ons vraagt of er dienen voorstellen gedaan te worden in dien zien, hebben wij de eer Ued. te verzoeken U die moeite te besparen, daar we er niet in het minst op uit zijn figuur te maken met dit bewijs van Belgische dienstbaarheid in het knoopsgat.

Hoogachtend,

G. De Clercq
E. Butaye.

En zeggen dat er zijn die hun leven zouden offeren om toch maar met zoo een Belgisch speeldingen in het knoopsgat te mogen loopen.

UIT ONZEN PIJLKOKER

Naar een nieuwen oorlog.

Nijpels, de reizende redacteur van het «Alg. Handelsblad» heeft een tocht door den Balkan gedaan. Zijn besluit wordt hier weergegeven :

«Alles gaat eigenlijk daarginder, in dien stormhoek van Europa, weer net als voor de verschrikkelijke wereldcatastrophe. Men bewapent zich tot de tanden, smeedt bondgenootschappen tegen elkaar, spionneert en contraspionneert, fabriceert steeds nieuwe en venijniger vernietigingsmiddelen. En al die menschen komen weer, net als vroeger, met hun meest voorkomende glimlachjes op elkaars feesten, komen flirten en dansen met de vrouwen en dochters van de aanstaande bondgenooten of vijanden... want wie weet nu reeds wie in dezen Balkan bij de eerste volgende oorlog aan deze, wie aan gene zijde zullen staan?»

Doet België niet juist hetzelfde en steunt de Kath. Vl. Kamergroep deze «Belgische» politiek niet?

—

Naieveteit?

De heer Rubbens — Observer — die aan De Standaard het parlementair weekoverzicht bezorgt, schrijft naar aanleiding van Van Cauwelaert's jongste rede in het parlement :

« Zijn toon trof de liberalen.

« Het is eigenaardig om vast te stellen, maar het is een feit: de liberalen schijnen in den laatsten tijd door een bijzondere genade getroffen. Zij begrijpen thans zaken, die weliswaar zeer eenvoudig zijn, maar die tot dusver door een liberalen geest niet te vatten bleken ».

Kan men de naieveteit nog verder drijven.

—

De gaai met de pauwenveeren.

De Landsbond heeft zijn best gedaan naar aanleiding van zijn congres om zijn schamelheid te dekken met de pauwenveeren van anderen. Dat is trouwens de gewoonte van het huis.

Het Davidsfonds werd er bijgesleurd, het Vl. Economisch Verbond en zelfs de Toeristenbond.

Toch heeft Pater Claes den moed om in zijn verslag te verklaren :

« De Kath. Vl. Landsbond is rijk genoeg aan verdiensten en zijn taak is te groot dan dat hij op het veld van zijn geburen zou moeten oogsten ».

En op de Zondagvergadering zegde Van Cauwelaert volgens het verslag van den Standaard:

« Ziet naar onze bloeiende Davidsfondsvereenigingen, naar onze heerlijke Standsorganisaties en naar het opbloeiende Vlaamsch economisch leven, de 3/4 van de leden van vereenigingen die niet specifiek katholiek zijn, zooals de Vlaamsche Toeristenbond, zijn niettemin katholieke Vlamingen ».

En katholiek wordt hier weerom al eens bedoeld als partij-katholiek!

—

Een gemeene insinuatie.

Van Cauwelaert zegde op de volksvergadering van den Landsbond verleden Zondag te Gent:

« Opvallend is het evenwel dat het eerst de katholieke Vlamingen zijn die worden belaagd en verdacht gemaakt, en dat velen die de katholieke Vlaamsche rangen verlaten, bij de liberalen of de socialistische partij belanden. Dit legt misschien wel den diepen ondergrond uit van de heele beweging tegen ons ».

De houding Van Cauwelaert en zijn groep wordt gelaakt door Vlamingen als prof. Daels, Dr. Rombouts, Dr Goossenaerts door katholieke nationalisten als adv. Borginon, adv. Leuridan, adv. Thiers, adv. De Beuckelaer, Dr. Gravez, Dr. Broeckaert, meester A. Henderickx, Staf De Clercq, J. Van Severen, Thom. De Backer, enz., enz.

En die Vlamingen doen dat omdat Van Cauwelaert katholiek is.

Kan men gemeener insinuatie uitdenken?

—

Een gemakkelijke zegepraal.

Volksvertegenwoordiger Van Caeneghem behaalde op diezelfde volksvergadering een gemakkelijke zegepraal.

Hij vergeleek de militaire wetsvoorstellen van de socialisten met die van de regeering en kraaide dan zegezeker : Hebben we geen gelijk gehad de voorstellen van de regeering te aanvaarden?

Maar...

Was het aan de Kath. Vl. Kamergroep en aan de Kath. demokratische groep dan absoluut verboden zelf eenig initiatief aan den dag te leggen?

Konden ze, rekening houdend met de besluiten op hun eigen congressen, geen eigen voorstel uitwerken om dan te onderhandelen met de andere parlementaire groepen?

Maar ze zijn de slaven van de Belgische katholieke partij.

Treurig!

Diezelfde volksvertegenwoordiger meende den oppervogel af te schieten met volgende vraag te stellen:

« Of meenen de verraadschreeuwers misschien dat het der Vlaamsche arbeiders- en boerenbevolking alleen te doen is om Vl. opleiding en taalregeling zonder ommezien naar de familiale en collectieve volkseconomie?»

Hebben we niet altijd staande gehouden dat de taalregeling in de militaire hervorming van bijkomstig belang was en niet altijd de nadruk gelegd op de eigenlijke legerwet?

—

Verheugend nieuws voor de duivenliefhebbers!

De Brusselsche duivenmaatschappij «Bruxelles-centre» had op Zaterdag 14 Juli een prijsvlucht ingericht uit Parijs. Deze wedstrijd moest feitelijk beslist zijn met een taks van 10 t. h. op de inleggelden en met 2, 3 of 4 t. h. op de behaalde prijzen, naar gelang hun bedrag.

Het schijnt nu zeker dat die taks in 't vervolg is afgeschaft, want geen enkel deelnemer heft de vermelde per honderd moeten afdokken; of was het misschien omdat 14 Juli de nationale feestdag is van **Frankrijk?**

Potdorrie! Moest iemand onzer het wagen zoo maar een heel simpel concoerken uit te schrijven binst de week en de toepassing der taks over het hoofd te zien, hij kreeg den ontvanger der contributies, de kommiezen, de gendarmen enz., op den nek met al de aangename gevolgen.

Ja, ja, in België is alleman gelijk voor de wet, de duivenmelkers uitgezonderd!

—

Jaarbeurs van het
Vlaamsch Economisch Verbond.

De werken van bekleeding der feestzaal zijn geëindigd en wekken de bewondering af der ingewijden, die gelegenheid hadden er een oogslag op te werpen. Men is thans volop gaande met de afwerking der stands, waaronder er zijn, die reeds hun voltooiing nabij zijn en opvallen door hun sierlijkheid. Het bestuur heeft voor het overige, eveneens in 't belang der tentoonstellers, een secretariaat met dienst van telefoon en van dactylografische hulp ingericht.

Ter herinnering zij gezegd, dat de plechtige opening der Jaarbeurs plaats heeft op Zaterdag 11 dezer om 4 uur.

Vlaanderen en de Zee

In vele Vlaamsche steden kwam er heel vroegtijdig onder de kooplieden een gilde of **hanze** tot stand tot wederzijdsche bescherming gedurende hun tochten te lande en te water

In den loop der XIIe eeuw schijnen de kleine hanzen van Aardenburg, Oudenburg, Oostburg, Damme en Thourout deze van Brugge vervoegd te hebben, terwijl die van Diksmude. Veurne, Bergen, Belle en Poperinghe zich met deze van Yper vereenigden.

De kooplieden dezer twee hoofdgroepen, die langs het «Zwijn» denzelfden uitweg naar de zee hadden, vormden vervolgens, op 't einde derzelfde eeuw, een enkele groote hanze, de **Vlaemsche Hanze** genoemd, waarvan de hoofdman of **Hanze graaf** Bruggeling was en de **scildrake** of vaandrig, Yperling.

Nijverheid en handel namen nu een ongewone uitbreiding en verschaffen den Vlamingen niet alleen rijkdom, maar daarbij nog groot aanzien bij de andere volkeren, zoodat ze in den vreemde bijzondere voorrechten verkregen, en de Vlamingen wederkeerig de vreemdelingen begunstigden.

Alzoo komt het dat de Vlaamsche Hanze een hoofdkwartier had te Londen op de Dorongardkaai in de Reemstraat op den rechteroever der Teems en handelskantoren te Winchester, te St Ivo in Cornwalis en te Berwich op de Tweed.

Zelfs te Wisby, die de groote haven was van het eiland Gotland, in de Oost- of Baltische zee, had de Vlaamsche Hanze, haar eigen hof met eigen kerk en handelskantoor.

Alhoewel vijandelijke legers later die stad ten deele hebben verwoest, is tot op den dag van heden het portaal der Vlaamsche kerk er nog bewaard, als bestendig bewijs van het verblijf der Vlamingen aldaar, en boven de ingangsdeur prijkt zelfs nog het beeld van de patrones der kerk, de H. Gertrudis, in blauw steen gebeiteld.

Geheel vroeg moesten de Vlamingen op het eiland Gotland te huis geweest zijn, want reeds in 1198 was zekere Diederick **Vlaemynck** van Wisby, raadsheer in de vrije stad Lubeck.

De taal zelf der Goten draagt nog onbetwistbare sporen van langen en aanhoudende omgang met de Vlamingen.

Veel Vlaamsche woorden zijn nog in de taal van dat afgezonderd eiland bewaard; woorden vooral van dagelijksch gebruik, zooals: **peerd, loopen, springen, dijk,** worden er nog op echte Vlaamsche wijze en met hun Vlaamsche beteekenis gebruikt.

Verder bestaan er nog een menigte spelen, die tot de oude Vlaamsche volksvermaken behooren, en noch in Duitschland, noch in Denemarken, noch in Zweden bekend zijn.

Daar is nog meer: het aloude **zeerecht van Wisby,** dat tot het einde der 18^e eeuw over geheel Europa in voege was, en het **hogheste Watterrecht** heette, was grootendeels van Vlaamschen oorsprong.

Dit zeerecht werd eerst in 1505 te Kopenhagen bij **Gotfried af Gemen** uitgegeven in 't nederduitsch, de taal waarmee ieder Vlaming hedendaags nog gemakkelijk tot Riga, in Letland, kan reizen, zoo hij de kust volgt.

De slotrede van de zeerecht luidde als volgt: **Hyr eindet dat Gotlansche watterrecht, dat de gemeyne kopman unde schippers goordineret unde geaktet hebben to Wisby, dat sich alle man hyr na richten mach.**

Nochtans, die zeewet kon omstreeks 1505 niet tot stand gekomen zijn, daar de stad alsdan haar aanzien verloren had, maar ten minste 200 jaar vroeger, alswanneer Wisby de bijzonderste stapel van 't Noorden was.

Verder wist men wel, dat dit zeerecht vel gelijkenis had met de zeewetten, die in Vlaanderen, Zeeland en Holland bestonden, doch men dacht dat ze er uit Wisby werden ingevoerd.

In de vorige eeuw legden Hollanders, Duitschers, Franschen en Zweden er zich op toe, den oorsprong van het Wisbysche zeerecht na te gaan, totdat eindelijk een veertigtal jaren geleden, den heer Schlyter, hoogleeraar te Lund (Zweden) in de verschillende landen de noodige stukken verzamelde om die taak tot een goed einde te brengen.

In zijn onderzoek daarover geeft deze zeer uitgebreide beredeneeringen en bewijzen tot stavink, dat het Wisbysche zeerecht **geen** oorspronkelijk werk is, maar dat het **Vlaamsche Waterrecht** er **woord voor woord** in opgenomen werd, om vervolgens in ontelbare uitgaven en vertalingen onder den naam van Wisbysch Waterrecht te verschijnen in 't Deensch, Zweedsch Duitsch, Engelsch, Fransch, Spaansch en Italiaansch.

Dat bewijst eens te meer dat de Vlamingen, die de zee aanzagen als hun eigendom, door langdurige ondervinding, heel vroeg een waterrecht opstelden, zoo doelmatig, dat al de landen van Europa het gedurende menige eeuw naleefden.

De Concentratie
IN DE NIJVERHEID

Er is in de moderne nijverheid een sterke drang op te merken naar concentratie. De socialisten besluiten er uit dat K. Marx juist had gezien toen hij zijn wet der economische concentratie opstelde naar luid waarvan deze concentratie algemeen is, absoluut en snelwerkend, zoodanig dat de evolutie zelf der nijverheid ons fataal zou voeren naar den collectivistischen toekomststaat.

Het onderzoek der feiten wel verre van de besluiten van Marx te bevestigen bewijst integendeel dat de concentratie noch algemeen noch absoluut noch zoo snelwerkend is als de socialistische theoretikus beweerde.

DE FEITEN. Het onderzoek naar de feiten bewijst het volgende:

1. Het aantal der groote ondernemingen stijgt.

In België: In de nijverheid waren er in 1846, 1.8 werklieden; in 1896, 3 werklieden; in 1910, 5.5 werklieden per bedrijfsleider.

De ondernemingen met minsten 50 werklieden waren:

In 1896 ten getale van 2.163 met te zamen 396.000 werklieden (gemiddeld 193 werkl.);

In 1910 ten getalle van 2.900 met te zamen 525.000 werklieden (g

In Frankrijk: aantal nijverheidsondernemingen:

In 1896 :
Met 1 tot 10 werklieden 2.246.049;
Met 11 tot 100 werkl. 49.968;
Met meer dan 100 werkl. 3.823.
Te zamen 2.300.440.
In 1906 :
Met 1 tot 10 werkl. 2.172.760;
Met 11 tot 100 werkl. 54.328;
Met meer dan 100 werkl. 4.949.
Te zamen 2.232.037.

In Duitschland: Voornaamste nijverheden en personen er bij betrokken.

Ondernemingen in 1882 :
Van 1 tot 5 personen 2.175.857;
Van 6 tot 50 personen 85.001;
Van 51 tot 200 personen 7.642;
Van 200 tot 1000 personen 1.716;
Met meer dan 1000 personen 123.
Ondernemingen in 1895 :
Van 1 tot 5 personen 1.989.572;
Van 6 tot 50 pers. 139.459;
Van 51 tot 200 pers 14 726;
Van 200 tot 1000 pers 2.967;
Met meer dan 1000 pers. 248.
Ondernemingen in 1907 :
Van 1 tot 5 personen 1,870.261;
Van 6 tot 50 pers. 187.074;
Van 51 tot 200 pers. 23.557;
Van 200 tot 100 pers. 4.998;
Met meer dan 100 pers. 478.

Het voorbeeld van Duitschland gedurende de aangegeven periode is bijzonder teekenend omdat nergens in geen anderen tijd de omstandigheden zoo gunstig waren voor de stelling van Marx: het was voor Duitschland een periode van uitzonderlijke welvaart.

2. Nochtans blijft het totaal der ondernemingen, ja het stijgt zelfs in verschillende landen. De groote onderneming doet dus de kleinere niet verdwijnen.

In België :
Nijverheidsondernemingen :

In 1846	in 1896	in 1910
114.751	253.361	247.076

Landbouwuitbatingen van min dan 1 hectare :

In 1846	in 1895	in 1909
254.586	285.584	289.482

Handelsondernemingen. De optelling van 1910 geeft aan 216.130 uitbaters van handelsondernemingen (banken, verzekeringsmaatschappijen, hotelwezen, enz.) en 306.633 personen die er in werkzaam zijn (gezinshoofden inbegrepen) wat uitwijst dat slechts 1.4 bedienden of werklieden per onderneming gebruikt worden. Het aantal der handelsondernemingen schijnt eerder te stijgen dan te dalen.

In Frankrijk: Nijverheids- handels- en landbouwondernemingen :

In 1896	in 1906
3.352.000	3.245.00

Er is vermindering voor de landbouwondernemingen, stijging voor de rest.

Vereenigde Staten van Amerika percent verhooging van 1899 tot 1919.

Ondernemingen 39.8; werkrachten 391; drijfkracht 190; kapitaal 399; salarissen 659; loonen 416; waarde der voortbrengst 447.

Duitschland.

Het aantal ondernemingen is gedaald in de jaren 1882 tot 1907, maar heel wat minder dan de theorie van Marx zou laten vermoeden. De daling was ook minder in de tweede periode van 1895 tot 1907 dan in de eerste van 1882 tot 1895.

Hierbij de cijfers voor de nijverheidsondernemingen (zonder handel of landbouw) :

Aantal ondernemingen :

In 1882	in 1895	in 1907
2.270.339	2.146.972	2.086.368

In de eerste periode was de vermindering 5.4 ten honderd; in de tweede 2.8.

3. De concentratie verschilt veel volgens de nijverheid of het ambacht.

Zoo steeg het aantal ondernemingen in Duitschland van 1895 tot 1907 in de volgende beroepen:

Bakkers, beenhouwers, haarkappers plafonneerders, ondernemers, zadelmakers, tabakfabrikanten, slotmakers, zinkbewerkers, horlogemakers, boekbinders, tapissiers, stoofmakers, drukkers, schilders, glazenmakers.

In BeBlgië daalde van 1896 tot 1910 het aantal ondernemingen van bakkerij, schrijnwerkerij, schoenmakerij, enz.

Sedert den oorlog is de concentratie gestegen in het bankwezen; ook in de mijnen van den Borinage door de uitputting en de exploitatiemoeilijkheden van de oude putten.

4. De concentratie neemt allerlei tusschenvormen aan die de leiders van ineengeschakelde bedrijven of van filialen niet tot gesalarieerden maken.

De Société générale, de Volksbank van Leuven enz., patronneeren een groot aantal banken, maar de gepatronneerde banken verliezen daarom noch het eigendomsrecht noch het bestuur van hun zaken, ze aanvaarden slechts zekere verminderingen van hunrecht, lijkt dat bij elk contract gaat.

Kerkelijk nieuws

KERKELIJKE KALENDER

Zondag 12 Oogst, H. Clara.
Maandag 13, H. Hippol. en Cassianus.
Dinsdag 14, Vig. O. L. Vr. Hemelv.
Woensdag 15, O. L. Vr. Hemelv. N. M.
Donderdag 16, H. Joachim.
Vrijdag 17. H. Hyacinthus.
Zaterdag 18, H. Arnoldus.

STADSNIEUWS

Apothekersdienst.

's Zondags is maar eene apotheek open van stad. Apotheker van dienst: Michel Verhamme, Roeselaerestraat.

15 Oogst. — Apotheker van dienst: Jozef Verhamme, Marktstraat.

De belanghebbenden worden verwittigd dat de electrische stroom zal onderbroken worden op Zondag 12 dezer van 7 tot 12 uur voormiddag.

De Van Tricht-avond is prachtig geslaagd. Er was Vlaamsche leute. De nummers: De Uil, Gertje, De Boer, enz., oogstten den grootsten bijval.

Bedevaart.

Opgelet, als ge wilt de groep vergezellen en met den tram meegaan naar Diksmuide, moet ge u onmiddellijk aangeven bij Julien Buysse of bij een ander bestuurslid van de V.O.S. ofwel in 't Vlaamsch Huis. Prijs 10 fr 50.

Dit jaar zijn er bijzondere plechtigheden en al wat Vlaanderen aan Nationalisten telt, zal te Diksmuide zijn op 19 Oogst a. s. 's Namiddags wordt Zannekin herdacht. Zannekin was een opstandeling. Het is goed dat wij Nationlisten met zijn leven en zijn strijd vertrouwd geraken.

Wie met den tram meegaat, moet zich tegen laatste tegen 12 Oogst aangeven. Vertrek te 8 uur in 't Vl. Huis.

De velomannen vertrekken te 7,30 u.

Spaargilde.

Zondag 26 Oogst verplichtende algemeene vergadering met loting. 't Zal wel zijn. Zorgt dat ge tegenwoordig zijt. We raden al onze vrienden aan van de spaargilde lid te worden. 't Is 'n gemakkelijke manier om ongezien en ongehinderd een rond sommeken te sparen en uwe inrichtingen zijn er door gesteund. Wie wordt er nog lid?

Spaarkas.

Elke Zondag van 9 tot 10 uur is de spaarkas open en elken Zondag komen nieuwe leden bij. Het is plicht voor elke nationalist zijn spaarcenten aan eigen inrichtingen toe te vertrouwen.

Propagandisten, leert uwe vrienden de weg naar onze spaarkas.

Vlaamsche Harmonie. — Concert.

Op Woensdag 15 Oogst, zijnde O. L. Vr. Hemelvaart, geeft onze Vlaamsche Harmonie te 8 uur 's avonds in den hof van het Vlaamsch Huis een prachtig Muziekconcert.

PROGRAMMA :

Eerste deel :

1. **Doredosido,** marche van F. Renard
2. **Volonte,** ouverture A. Detournay
3. **Rondo,** voor piston Ad. Jomaux
4. **Grootmoeders Vertellingen,** fantazie L. Vermaelen

Tweede deel :

5. **Fantaisie recreative** J. Dreckher
6. **Air varié,** voor tuba L. Montagne
7. **Sous la Coudrette,** dans villageoise van J. Martin
8. **Joyeuse Toupie,** valse A. Jamaux
9. **De Vlaamsche Leeuw**

We hopen dat al de vrienden er zullen aan houden tegenwoordig te zijn.

Dit feest wordt vooral ingericht tot dank aan al degenen die zoo mildelijk bijgedragen hebben om onze harmonie te steunen.

We hebben ook het genoegen aan te kondigen dat te dier gelegenheid een overgeschoten prijs van den laatsten tombola gratis zal te verloten gegeven worden.

Allen zijn welkom. Iedereen kome een gezellige avond doorbrengen.

Het Bestuur.

BURGERLIJKE STAND

Geboren:

Georgette Bincquet, d.v. Edmond en Julia Brulez, O. L. Vr. straat, 71.

Julien Vercruysse, z.v. Silvin en Magdalena Defoere, Nederweg. 535F.

Ivonne Seren, d.v. Camiel en Flavia Vandevyvere, Rousselarestr. 135.

Lia Dupont, d.v. Camiel en Maria Verfaillie, Sloore.

Mariette Bostijn, d.v. Acille en Mar. Vanthournout, Ouckenstr. 436.

Overlijdens:

Sidonie Debusschere, huish. 79 j. wed. Vangrysperre Lucas.

Theophiele de Meulenaere landw. 84 j. m. Maria Van den Heede.

Marie Vandekerckhove, huisw. 64 j. ongeh.

Bernardus Casier, z.b. 86 j. wed. Mathilde Loosveldt.

Huwelijken:

Petrus Van de Ven, borstelm. 27 j. en Julienne Debackere, borstelm. 22 j.

Hector Werbrouck, fabriekw. 24 j. won. te Rumbeke en Ivonne Anseeuw, schoenfabriekw. 19 j. h. w.

Jozef Vanoverbeke, schoenfabt. 28 j. en Martha Mylle, z.b. 30 j. b. h. w.

CYRIEL.

Er was ne keer een stad die katholiek ende Vlaamsch werd bestierd en waar de burgervader, een zelfstandige kerel bij uitstek, als een toonbeeld van durf en zelfvertrouwen uitblonk.

Cyriel, zoo was zijn naam, gevorderd in de deugd, in wijsheid en in jaren had den hoogsten trap der gemeentelijke waardigheid beklommen. Vergeet het niet Cyriel is van dat hout waaruit men helden snijdt.

Ik kan 't maar niet vergeten hoe Cyriel ten jare 26 't beleedigde vaderland in eer herstelde:

Cyriel ademde de lucht der groote dagen. De zij-ornamenten van zijn wiekenden arendsneus ondergingen de trillende vibratie van zijn forsche basse stem. Zijn doodernstig gelaat had zijn wassenbeeld expressie verloren en zijn profetenbaard was niet meer de sombere getuigenis van een rouwhebbend boeteling. Cyriel nam een krachtbad in de frissche wateren der Belgische ontroering. Met gemeten gebaren wees hij naar den tricoloren spandoek die zijn platten buik versierde. De kleuren waren gedisproportionneerd, 't geel was een groote bloote plekke die naar de inscriptie vroeg «eerbied voor 't gezag».

Cyriel heeft toen zijn sporen verdiend en ook sindsdien een ruimer horizon gekregen. Grootsche plannen doorkruisten zijn burgerlijk gemoed. Cyriel zou poolreiziger worden. Het stadsbestuur, dat hij steeds zoo streng persoonlijk waarnam werd aan veilige handen toevertrouwd.

Cyriel was dus vertrokken met zijn beurs vol Belgisch bankpapier, zijn zwart toil-cirée valieske vol Belgische vlagskens om den noordpool te annexeeren. Nobile en Amundsen ruimt bane, Cyriel zal u den loef afsteken! Maar Cyriel was niet gerust, peinst ne keer 't was aan boord van een Duitsche stoomer dat Cyriel zijn Belgische annexatie plannen volbrengen moest. Het Duitsche schip zou zijn roem als poolreiziger verbleeken en Cyriel weende over zijn volk en over zich zelf en... en in de groote ijsvlakte vervroren zijn tranen tot glanzende kegeltjes in 't maagdelijk woud van zijn profetenbaard. Cyriel is teruggekeerd. Zijn stad heeft hem onveranderd gevonden. Ten minste hadden wij gehoopt Cyriel ontdaan te zien van het hinderend struikgewas dat zijn kinvlakken ontsiert, niets daarvan. Cyriel zou al te zeer op een kellner ofte garçon gelijken: immers ontdoet hem van zijn verwilderd kingetooi, steek zijn knikkebeenen in frischgelooide broekpijpen, voltooi zijn toilet met het gekend Brusselsch garçon tenue, een perfekter kamerdienaar kan men zich niet voorstellen.

Cyriel loochent zijn ware gedaante niet : EEN KNECHT.

Sociale Syndikale KRONIJK

De Woningnood.

Vlaanderen heeft op dat oogenblik minsten 120,000 woningen te kort. Dat beteekent 120,000 huisgezinnen die geen normaal familieleven hebben, 120,000 gezinnen waar geen behoorlijk familieleven is en waar op velerlei gebied gebrek wordt geleden.

Die nood lenigen, zoo haastig mogelijk, zou de plicht zijn van een Vl. Nationaal bestuur. België blijft aan die nood tamelijk onverschillig en de pogingen om er een einde aan te stellen lijken belachelijk kinderachtig tegenover de gewaagde krachtinspanning door die staat aangewend om een sterk leger te vormen.

Na den oorlog gaf België minstens 8 miljard aan de herinrichting van zijn leger, en sommige generaals durven ronduit verklaren, dat de macht van dit leger nietig is. Had België den helft van die sommen gebruikt om aan de woningcrisis, die een oorzaak is van zooveel zedeloosheid, een einde te stellen, die nood ware nagenoeg opgelost. Maar we zijn overtuigd, dat geen enkele generaal woningnood kent, zich er dus niet om bekommert en onze zoogezegde demokraten bevredigen liever de grillen van de generaals, dan de nooden van hun volk. Het volk kan trouwens de postjes en de eerelinten niet uitdeelen.

Betreurenswaardige mentaliteit.

Laatst gingen we onderhandelen bij een onzer grootste fabrikanten, en we moesten vaststellen dat steeds maar altijd voort dezelfde wantrouwende en miskennende mentaliteit heerscht. De werklieden worden niet aanzien als deze, door wie het bedrijf in leven gehouden wordt, noch min als de medevoortbrengers. Het gelden slechts machienen die men houdt, waarvan de directie zich laat bedienen omdat het niet anders kan, machienen waarin men zoo weinig mogelijk kolen (loon) mag verstoken, en die toch zooveel voortbrengst mogelijk moeten leveren.

We hebben nog nimmer gezien dat de toepassing van een nieuw systeem van werken, van nieuwe, meer perfecte en meer rendeerende machines, voor de werklieden of de bewerkers van die machienen verhooging der minimaloonen voor gevolg had.

Het beheer der firma, ook van veel andere firmas, is er nooit op belust de genegenheid der werklieden te winnen, door het betalen van groote loonen voor grooten arbeid, men bekommert zich niet om den welstand van den werkman, om den welstand in zijn gezin, men betracht niet hem zedelijk aan de firma te hechten en van hem een hoogstaand zedelijk wezen te maken. Eerbied voor den arbeider betuigt men zelden. In de fabriek, op straat gaat men hem ongegroet voorbij en als men hem toch moet aanspreken, dan is het kort, zoo niet bot.

Klaagt de werkman, dat hij met zulk of zulk werk aan zijn loon niet komt, men beziet hem wantrouwig alsof men zeggen wilde: omdat ge de voortbrengst inhoudt. In al de redeneeringen gaat men van dit standpunt uit, en blijkt ten slotten de positie van het beheer onhoudbaar, dan belooft men den toestand te zullen onderzoeken en men doet het op traditionneele wijze, t.t.z. men betracht de verbetering zoolang mogelijk uit te stellen. Het tegenovergestelde doet zich voor, wanneer iemand «te veel» verdiende. Seffens wordt een onderzoek ingesteld. niet hoe het komt en of hij werkelijk veel heeft gewerkt en voortgebracht. Neen, maar men zoekt hoe dat loon kan verminderd worden en na eenigen tijd is den aftrok aangekondigd.

Moet het ons dan verwonderen, dat een zeer groot deel werklieden hun fabriek en hun directie naar Geters wenschen?

Die menschen voelen dag uit, dag in, die miskenning, dat gemis aan achting voor hen, ze voelen elk uur, dat ze maar «de werkman» zijn, en dat men ondanks een noesten arbeid en al bracht men de firma tot nog zoo een hoogen bloei, voor hen niets voelt, niets over heeft, dan zedelijke miskenning, stoffelijke miskenning waar de macht der vakvereeniging hen niet beschermt.

We weten het wel, ook de werklieden hebben niet alle gaven, ook onder hen zijn er die niet ernstig zijn en bij elke gelegenheid hun plan trekken. Dat ze behoorlijk berispt, gestraft worden, daartegen zal niemand opkomen wanneer het beheer weet onderscheid te maken. Maar juist dat onderscheid wordt over het algemeen niet gemaakt. Er heerscht zooals reeds gezegd, een betreurenswaardige mentaliteit, die haar uitgangspunt vindt, in 'n liberale opvatting van beheerders en patroons, die de werkman slechts acht, voor zooveel hij voortbrengen kan, en er nooit doet aan denken, dat de werklieden medevoortbrengers zijn, broeders zijn voor hen, die de directie waarnemen, van hen die het kapitaal verschieten, en derhalve ook menschelijk leven begeren, gevoelig zijn voor eer en achting, liefde hebben voor de hunnen die zij welvarend wenschen, en wier welvaart, van hun loon, van hun behandeling op het werkhuis afhangt.

Of onze zôô kortzichtige patroons wel ooit zullen inzien dat hun belangen kunnen gediend worden door het wegruimen van die miskennende mentaliteit, valt te betwijfelen. En toch begeren zij trouw en gedienstigheid, en zij zijn verwonderd over de opstandige geestesgesteltenis bij verstandige werklieden.

Bij de metaalbewerkers.

De metaalbewerkers smaken nog altijd voort het geluk van een goed kontrakt te hebben. Die vreugde wordt eenigszins vergald door de wijze waarop de sterke vakvereenigingen 't kontrakt laten toepassen. Wat betreft het leerlingenwezen zijn 75 t. h. der betrokkenen het loon niet betaald, die door het kontrakt is aangegeven Dat belet echter niet dat De Volksmacht aonder de rubriek **Rousselare** zich over de toepassing tevreden verklaart, en dat de socialistische vereeniging die het kontrakt hielp afsluiten, zich zoo dood gebaart als de kobben.

Wij hebben ons voorgenomen, die mannen eens wakker te schudden.

Bij de vlasbewerkers.

Ondanks het verraad der christenen, die niet alleen een laag loon over de vlasstreek in kontrakt vastlegden, maar daarenboven uit politieken haat Iseghem en Oost-Roozebeke lieten uitsluiten, zijn we te Iseghem toch gelukt in ons pogen. De loonsverhooging werd met een enkele uitzondering, overal toegepast. Ook bij die uitzondering bracht ons optreden voldoening.

De werking in Oost-Rozebeke is aangevangen. Oost-Nieuwkerke moet ook aan de beurt komen. Zonder onze tusschenkomst zouden de vlasbewerkers langs ginder nog altijd aan loonen van minder den 3 fr. per uur hebben gewerkt, en dit ondanks de machtige christene werkliedenbeweging op die gemeente.

THIELT

Jan werd deze maal ferm in de beenen gebeten.

En 't was niet door zijn vijanden, niet door de werkerverdeelers ofte vervloekte Nationalisten. Neen, maar ditmaal door zijn eigen leden.

Hoe het kwam?

Laat het ons vertellen.

Er was gebrek aan werk. 't Was de gewoonte dat de laatst aangekomene daarvan de eerste gevolgen draagt. Het ongeluk wilde: De laatst aangekomene was iemand die sympathieën draagt voor 't Vl. Huis en voor de syndikale werking aldaar, maar die toch nog lid is van Jan's syndikaat.

Als Jan nu eens dat mensch een plezier deed? Dan zou hij dit lid wel bij hem houden. De menschen zijn toch dankbaar over het algemeen...? Maar wie zou dan werkloos gesteld worden? Aan wie zou men het min loonend werk opofferen?

Ja... Aan wie?

Als al de namen overgaan zijn, blijkt het dat er één is die in de Gildeboeken niet opgeschreven staat, die lid is van 't vrij Syndikaat. Dat was gepast! Lijk gesteken met een stoksche, dacht Jan! Twee vliegen in één lap. Iemand plezier doen en de Leeuwen in doekskes wikkelen waaruit zij moeilijk los kunnen, eens dat geregeld is... Perfect! En heel de fabriek zal weeral den alvermogenden arm van Jan herkennen, en onmacht der anderen vaststellen.

't Was goed overwogen... en gedaan! Jan verdiende een dekoratie. 't Was al geschikt, den ouden Leeuw van 't jaar '25 die Vereecke noemt, zou ze hem om den hals hangen. Maar...

Er was iets vergeten!... Het rechtvaardigheidsgevoel der werklieden.

De toepassing van 't systeem Jan bij de werkverdeeling wekte spontaan verzet. De werklieden eischten een rechtvaardige verdeeling. Billijkheid.

Op hun hardnekkig aandringen... Op hun dreigen bekwamen ze voldoening en de regeling met Jan getroffen werd ingetrokken.

De solidariteit der werklieden had den politieken haat van Jan overwonnen. Proficiat werklieden! Ge hebt getoond dat ge meer verstand en meer edel gevoel hebt dan uw leiders, en dat verheugt ons.

Wat ons ook verheugt. 't Is dat er nu niemand werkloos is en dat ge daaraan zien kunt, dat Jan zijn energie voor betere dingen zou kunnen gebruiken, dan om menschen die van zijn gedacht niet zijn te treffen.

Doch de liefde is blind, zegt het spreekwoord, en wij meenen dat ook den haat kan blind zijn. Zou dit laatste soms met Jan het geval zijn?

Textiel.

Jef Coole.

Jef blijft humorist. Wij werden met 'n artikel van zijn hand vereerd.

Jef houdt van leute, hij is tevens kunstminnaar als alle groote dichters. In de socialistische partij is hij de «groote man» en gaat door als de caramellenpoeët bij uitstek. We betreuren daarom oprecht, dat Jef ons werk niet in verzen bezongen heeft. Zouden wij dan werkelijk min waard zijn dan de groote schreeuwers?

Jef bewondert ons optimisme. Wij bewonderen Jef's humorisme. En inderdaad hier ligt het verschil. Jef kan niet denken dat men aan organisatie buiten zijn partij gelooft en er met optimisme voor werkt. Wij kunnen niet denken dat 'n syndikale werker in 1928 nog propagandist is van 'n socialistische partij en tevens in die partij door humor het leven hoog houdt.

Jef is anders geen kwade jongen. Hij is overtuigd van zijn humoristischen aanleg die hij bij elke gelegenheid openbaart, en in die overtuiging put hij zijn sterkte. De socialistische partij moet van alles hebben.

Ook Vlaanderen zal van alles noodig hebben als 't eenmaal zelfstandig is. Is 't nie waar Jef?

En daarom hebben wij ons voorgenomen, als 't eenmaal zoover komt, de Vlaamsche Staat het monopolium van caramellen en babbeljotten te doen in handen nemen aan Jef de taak van zerzekensdichter op te dragen.

Zijn ouden dag zal voor hem plezierig en voor 't Vlaamsche volk nuttig zijn.

't Is wat wij voor alle menschen betrachten.

Jules Declercq.

De incidenten te Brussel.

« De Schelde » :

Tijdens de groote socialistische betooging, Zondag te Brussel, hadden 200 Vl. nationalisten zich verzameld aan het eindpunt, waar honderden socialistische afgevaardigden uit den vreemde den stoet in oogenschouw namen. Onder de kreten «Amnestie» ontstond er dra een geweldige beroering.

De socialistische leiders riepen de politie en terwijl tot een vijftal aanhoudingen werd overgegaan, kwamen Waalsche roode gardisten, om de plaats af te sluiten tusschen de Vlaamsche nationalisten en de officieele afgevaardigden.

Dit incident verwekte niettemin onder de vreemdelingen een diepen indruk.

Duizenden strooibriefjes: «Borms Vrij», werden over de hoofden der betoogers geworpen.

Als naar gewoonte heeft de Brusselsche politie zich op ruwe wijze aangesteld.

Er werden aan de socialistische volksvertegenwoordigers Huysmans en Vandervelde twee manifesten overhandigd aangaande amnestie, waarin gewezen werd op de houding der Tweede Internationale in België, die voor de amnestiegedachte niets verwezenlijkt heeft.

Waalsche roode gardisten, die niets van den inhoud der strooibriefjes begrepen, kwamen daarover uitlegging vragen.

Volgens «De Standaard» werd een Vlaamsch nationalist bewusteloos geslagen door de matrak van een der pinhelmen van Max. In 't geheel hadden 8 aanhoudingen plaats.

EEN VERRASSENDE BEREKENING

Ter afwisseling van onze politieke beschouwingen, geven wij hieronder een klein vraagstuk :

Een boer had een prachtig paard. De baron van het dorp zou het beest wel gaarne afgekocht hebben, en, daar hij wist, dat de boer op de centen uit was, bood hij tot één millioen frank.

De boer weigerde en deed het volgende voorstel.

Elk van de vier hoefijzers is aan de hoef van mijn paard vastgemaakt met 9 nagelen; dat maakt een totaal van 36 nagelen. Als Mr de baron 1 centiem wil geven voor den eersten nagel en telkens verdubbelen wil voor den volgenden nagel, dan krijgt hij het paard.

De baron nam het voorstel aan.

De lezer gelieve nu te zeggen, wie bij deze oplossing zijn broek... scheurde.

Alle ware Vlamingen abonneeren zich op ons blad

HET 8e KONGRES

voor Verpleegkunde en Sociale Geneeskunde te Aalst

op 25, 26 en 27 Oogst 1928, in de feestzaal van « Het Landhuis ».

Voorzitter: Dr M. Peremans, Antwerpen.

Ondervoorzitter: Dr F. Sano, Gheel.

Schrijfster: Mevr. Van Caeckenberghe, Albrechtlaan 114, Gent.

Vertegenwoordigers :

Van het Natuur- en Geneeskundig Kongres: Prof. Dr. F. Daels.

Van het Vlaamsch Geneesheerenverbond: Dr Laureis.

Van het Sekretariaat voor Sociale Geneeskunde: Dr J. Van Caeckenberghe.

Van het Vroedvrouwentijdschrift: Dr. P. Van Houtte.

Van het Tijdschrift voor Verpleegkunde en Sociale Geneeskunde: Mevr. Van Caeckenberghe.

Van het Vlaamsch Geneeskundig Tijdschrift: Dr P. De Mayer.

Van de Verpleegsters: Mej. Hellemans, Mevr. De Petter, Mevr. Strobbe.

Van het Vlaamsch Vroedvrouwenverbond: Mej. Block en Mevr. Laureys-Arnouts.

Officieele afvaardigingen uit het buitenland :

1. Vereenigingen voor Ziekenverpleegsters Nosokomos: Mej. Verwey-Mejan, Zr. A. C. Bliek.

2. Nationale Bond van Verplegenden

Lidmaatschap.

Alle abonnenten op het Tijdschrift voor Verpleegkunde, Vroedkunde en Sociale Geneeskunde zijn van rechtswege lid van het Kongres.

Kunnen lid worden: alle geneesheeren, verpleegsters en verplegers, vroedvrouwen, onderwijzeressen en onderwijzers, alle sociale werkers en zij, die als provincieraadsleden, burgemeesters, gemeenteraadsleden enz. medewerken aan de volksgezondheid.

Nieuwe inschrijvingen mits betaling van minstens 10 fr. (te storten op Postcheck nr 2098.74 van het Tijdschrift voor Verpleegkunde en Sociale Geneeskunde, Gent) moeten gericht worden aan de schrijfster van het kongres, Albrechtlaan 114, Gent.

PROGRAMMA :

Zaterdag 25 Oogst :

Om 4,30 u. : openingszitting in de Feestzaal van het Landhuis. Causerie over Andreas Vesalius, door Dr Van Driessche.

Welkomgroet aan de vreemde afgevaardigden en aan de vertegenwoordigers der aan het kongres deelnemende vereenigingen.

Om 6 u. : Officieele ontvangst der kongresleden door het gemeentebestuur van Aalst.

Om 9 u. : op de Groote Markt Vlaamsche muziekavond ter gelegenheid van het kongres, door de fanfare «Kunst en Vermaak» onder leiding van den heer Paul Barrez en met de medewerking van den heer De Mette, stadsbeiaardier.

Zondag 26 Oogst :

Kongreszitting in de Feestzaal van het Landhuis, Groote Markt.

Van 9 tot 19 uur :

Mej. Julia Smet, maatschappelijke assistente (Brussel) : Hinderpalen voor doelmatig maatschappelijk dienstbetoon.

Mej. Maria Van de Steene, verpleegster-maatschappelijke assistente : De maatschappelijke assistente en de zuigelingenvoorzorg in de groote steden.

De taak van den maatschappelijken assistent bij het toezicht op de behandeling van geesteszieken of abnormalen; het opsporen der grensgevallen.

Dr. Sano: inleiding van de bespreking.

Mevr. Borgers-Sergent. soc. assistente te Gheel: Het toezicht over ontslagen patienten.

Mej. E. Kolgraf, soc. assistente te Brussel: Het toezicht over personen ontslagen van rechtsvervolgingen op grond van geestesafwijkingen.

Dr. A. Van Doninck, Gheel: Over produktieven arbeid in een wijk der kolonie.

Dr A. Rademaeckers, Gheel: Arbeid der abnormale kinderen in gezinsverpleging.

Mevr. Sano-Maertens: Verslag van het Dameskomiteit voor werkverschaffing, Gheel.

Dr. A. Van Doninck: Beroepskeuze voor abnormalen.

Van de Ven, leeraar van het bijzonder onderwijs, sekretaris van den bond voor Geesteshygiene, Antwerpen: Het opsporen der abnormale kinderen in de school.

Mevr. Borgers-Sergent: Het opsporen der abnormalen in de maatschappij.

Samenvatting : Dr Sano.

Dr L. Elaut, Gentbrugge: De beroepsorganisatie voor verplegenden in Frankrijk.

Zuster A. Bliek, Adjunkt direktrice van het gemeentelijk ziekenhuis te Schiedam: De beroepsorganisatie van verplegenden in Nederland en hoe we die in de toekomst wenschen.

Diskussie.

1 uur : Gezamenlijk middagmaal in Hôtel de la Gare, Statieplaats. Prijs 11 fr. Inschrijven tegen uiterlijk Donderdag 23 Oogst bij Mevr. Dr Gravez, Keizerlijke Plaats, Aalst.

Van 3 tot 6,30 uur : Kongreszitting in de feestzaal van het Landhuis.

Prof. Dr. Fr. Daels : Uit de geschiedenis der sociale geneeskunde in Vlaanderen.

Mej. M. Block, voorzitster van het Vlaamsch Vroedvrouwenverbond : De besluiten van het internationaal Vroedvrouwenkongres te Weenen, 1928.

Mej. Maria Libbrecht, vroedvrouwbezoekster: De vroedvrouw en de raadplegingen voor zuigelingen op den buiten.

Diskussie.

Dr. R. N. M. Eykel, hoofdinspecteur van de volksgezondheid te Nijmegen: Sociaal-Hygienische voorzieningen ten platte lande.

Dr. L. Heyermans, direkteur van den gemeentelijken geneeskundigen en gezondheidsdienst te Amsterdam: onderwerp nog aan te duiden.

Om 8 uur, in de Feestzaal van Het Vlaamsch Huis, Feestavond ter gelegenheid van het Kongres. Slechts de kongressisten hebben vrijen toegang tot de voor hen voorbehouden plaatsen. Toegangskaarten tegen vertoon der ledenkaart aan het winket of op de kongreszitting van 's morgens, bij het bestuur.

Maandag 27 Oogst :

Bezoek aan Nijverheidsinstellingen te Aalst: Oud en nieuw gasthuis (onder leiding van Dr Goffaerts, die te dezer gelegenheid een korte demonstratie zal houden over zijn behandeling der ziekte van Pott); nieuwe Aalstersche weverijen; de Vakschool, enz. Hiermee zal gepaard gaan een bezoek aan de merkwaardige gebouwen te Aalst, onder leiding van den heer Van Overstraeten (namens den Vlaamschen Toeristenbond).

Samenkomst: om 9 uur, vôôr het Landhuis, Groote Markt.

Logies :

Al de hierna vermelde hotels bevinden zich op het Statieplein. De eerste prijsopgave geldt voor een éénpersoonsbed, de tweede voor een tweepersoonsbed.

Hotels des Arcades: 12 en 15 fr.; ontbijt: 3 fr.

Terminus Hotel: 10 en 15 fr.

Hotel Comte de Flandre: 15 en 25 fr.

Hotel de Flandre: 12 en 17 fr.

Gezusters Flips: 12 en 17 fr.

Hotel de la Gare: 10 en 12,50 fr.; avondmaal 8 fr.; ontbijt 4 fr.

Men kan tot uiterlijk 21 Oogst logies doen voorbehouden door het plaatselijk komiteit. Adres: Mevr. Dr. Gravez, Keizerlijke Plaats, Aalst.

VARIËTEIT

Men moet werkelijk baron... of zeepbaron zijn om nog fijne, lekkere sigaren te kunnen rooken en 't zal dan ook niemand verwonderen dat het verbruik van sigaren niet meer is zooals voor den oorlog.

Op een kongres van den tabakshandel, dat voor eenige dagen in Engeland is gehouden, werd medegedeeld, dat het rooken van sigaren in de afgeloopen 25 jaar in Engeland sterk gedaald is, vergeleken bij het cigarettengebruik. Terwijl de Amerikanen gemiddeld een sigaar rooken tegen 40 cigaretten, rookt de Engelschman een sigaar tegen 400 cigaretten. In Amerika is het verbruik van sigaren in de afgeloopen tien jaar van 8 milliard tot 700 millioen gedaald; het Engelsch sigarenverbruik bedraagt slechts een tachtigste van dit totaal.

Jan Pakal had ook zoo een passie. Hij diende pas eenige dagen bij een baron toen deze hem zegde:

— Jan, ga eens naar mijn slaapkamer, in de kast links van de deur staat...

Jan den baron onderbrekend: ...Een kistje sigaren...

— Hoe hebt ge die gevonden?

— Fijn, lekkere, mijnheer de baron! zei Jan.

— Ik heb al zesmaal gebeld, zei de ontvanger, zouden ze niet thuis zijn?

— Wat moet ge hebben? vroeg de buurman.

— Wel, 'k heb hier een kwitancie.

— O, dan hooren ze u niet, want die zitten tot over hun ooren in de schuld.

Mieken was verhuurd bij nen heer te Brussel, en het kind ging goeden dag zeggen aan haren pastoor die haar zeide:

— Hewel, Marieken, gij gaat nu wonen in een groote stad, zie toch dat ge nooit afwijkt van den goeden weg.

— 't En kan geen kwaad, meneer, zei 't brave ding, mijn vrijer Tist is te Brussel choffeur en die kent daar goed den weg.

Na een paar weken had ze heur haar alagarson laten knippen omdat ze in de gazet gelezen had dat de Chineesche generaal Natsunzetsamjet, aan al de Chineesche butterfleis bevel gegeven heeft dat ze heur haar moeten laten afsnijden.

1) Vele menschen eten te veel, slapen te veel en ademen te weinig;

2) Beter tochtlucht dan stanklucht;

3) Bij de warme kachel doet men de meeste verkoudheden op;

4) Een gezond en krachtig mensch komt verder met een kleedingstuk dan een weekeling met drie;

5) Slechte kost is dure kost;

6) Is de maag bedorven, zoo laat u niet bedriegen door de firma «Maagbitter en Cie» maar... vast;

7) Leeft beter en brengt meer tot stand.

SPROETEN

verdwijnen gewaarborgd door

Crême Splendid

Prijs 12 fr.

Te koop in alle apotheken.
Apotheek LALEMAN te Iseghem.

Belangrijk bericht !

Gij allen die min of meer onderhevig zijt aan borstkwalen : Bronchiet, Griep Asthma, Keelontsteking, Hoesten, Kuchen en Fluimen, indien gij tot hiertoe alles beproefd hebt zonder afdoend effekt te bekomen, indien gij hopeloos zijt en mismoedig, vergeet niet dat er een middel is dat sinds 50 jaren duizenden en duizenden hopelooze gevallen genezen heeft. Neemt ook dit middel :

Borstbalsem Martin Toms, Resina zalf, Microbenpillen

Volgt de volledige behandeling voor zes weken waarvan het regelmatig gebruik de diepst ingewortelde borstziekten uitroeit en geneest, en al lus 't best voorbehoedmiddel is tegen de tering en 't zekere geneesmiddel van **ASTHMA**

Schrijft om inlichtingen aan MARTIN TOMS, Apotheker-Specialist, 112, Wetstraat, Brussel of wendt U rechtstreeks tot uw apotheker die U het gevraagde zal bezorgen.

PRIJZEN : Zonder Zalf 17,50 fr., met Zalf 25 fr., Microbenpillen 12,50 fr., Maagdrank 20 fr., Behandeling voor 18 dagen 85 fr., Serie van 6 weken 185 fr.

BLOEDTHEE

OVERTREFT PILLEN, POEDERS EN CACHETTEN

voor het zuiveren van 't bloed

GENEEST ALLERBEST EN OP RADIKALE WIJZE :
uitslag, puisten, speen, gemis aan eetlust, verstopping, draaiïngen, gal, slijmen, enz.

IN ALLE GOEDE APOTHEKEN OF RECHTSTREEKS BIJ DEN UITVINDER

Apotheker Vandenbussche

49, RIJSELSTRAAT, 49, MEENEN

Prijs 4,50 frank *Prijs 4,50 frank* *Prijs 4,50 frank*

Het Oud Bier der is gekend voor

brouwerij "De Arend,,

t gezondste, kloekste, aangenaamste

A. Louwaege-Verstraete, Cortemarck

MONO POEDERS

Onfeilbaar geneesmiddel tegen :

Hoofd- en Schele Hoofdpijn, Zenuwlijden, Hevige Tandpijn, Rheumatiek, Griepe

WAAROM ?

zijn de MONO POEDERS verkieslijk dan alle anders produkten van gelijken aard ?

OMDAT

zij onmiddelijk de hevige pijnen stillen.
zij altijd genezen daar waar alle andere geneesmiddelen mislukt hebben.
zij de maag nooit vermoeien.
zij door meestal de voornaamste geneesheeren voorgeschreven worden, om hunne menigvuldige genezingen, zelfs in de hardnekkigste gevallen.
zij, dank aan hunnen aangenamen smaak, door de moeilijkste personen gemakkelijk ingenomen worden.
zij in geen cachetten zijn, en dus door de teerderste magen verdragen worden.

TE KOOP IN ALLE GOEDE APOTHEKEN in doozen van : **12 pakjes 4,50 fr. 25 pakjes 8,00 fr.**

Hebt gij pijnen in de lenden ?
Kunt gij moeilijk of pijnlijk uw water maken ?
Is uw water troebel of te sterk gekleurd ?
Lijdt gij aan jicht, heup of lendenjicht ?
Zijt gij door Rheumatiek gekweld ?
Zijn uwe voeten gezwollen ?
Is geheel uw lichaam ontsteld door een vuilen brand ?

? ? ?

Dit alles zijn de zekere kenteekens dat uwe **Nieren, Blaas of Lever** *ziekelijk zijn en gij zoohaast mogelijk uw toevlucht moet nemen tot eene ernstige en nauwkeurige behandeling met*

Dalila Pillen

EN

Samsom's Oliebalsem

Ontelbare getuigschriften van genezingen, bekomen door het gebruik van deze wondere geneesmiddelen, zijn het beste bewijs dat zij alleen in staat zijn bovengemelde ziekten spoedig en volledig te genezen.

VERKRIJGBAAR IN ALLE GOEDE APOTHEKEN :

Laat uwe Geldzaken verzorgen door de

Fondsenbank

Naamlooze Vennootschap

MAATSCHAPPELIJKE ZETEL
WETSTRAAT, 84 BRUSSEL

Bijbanken : Antwerpen & Kortrijk

Agentschappen :
Brugge, Crombeke, Poperinghe, Harelbeke, Moeskroen, Thielt.

Fondsenbank maakt deel uit van de groep Fondsenbank-Handelsbank-Noordstar.

Kapitaal en Reserven : 50.000.000 frank

BIJHUIS TE ISEGHEM ROESELAERESTRAAT, 28

PECTOIDS

Overtreffen alle andere zwarte pill-kers tegen den hoest !

ZIJ KOSTEN ENKEL 4 FRANK !

UW APOTHEKER HEEFT ER !

Pectoïds geven U voortdurend een klare stem, een frissche mond, een aangename adem.

ZORG DAT GIJ ALTIJD UW DOOS OP ZAK HEBT

Leest aandachtig !

oor uwe elektrische inrichtingen van drijfkracht, verlichting, verwarming, bellen, telefoon en radioinstellingen, wendt u tot 't huis

HENRI SIMOENS-SCHACHT
FONDSTRAAT, 14 ISEGHEM

Aankoop, verkoop en huur van nieuwe en okasie motors.

lle herstellingen Spoedige uitvoering
licatingen en beschrijvingen zonder verbintenis
Voordeelige prijzen

ZANNEKIN

DUBBEL BLOND BIER gezond, kloek natuurlijk

Brouwerij St Louis
L. VERLENDE LOO

Alleenverkoop voor Iseghem en omliggende :
S. M. VLAAMSCH HUIS, ISEGHEM

Allergunstigste prijzen voor herbergiers en koffiehuizen

Neringdoeners, zoekt uw profijt !

SUIKERBAKKERIJ

Alberic Debruyne-Devolder

Rousselarestraat, 18, ISEGHEM

Artikelen voor St Niklaas, Paaschartikelen en Nieuwjaarsgeschenken.

Kruidenierswaren

Conserven, Specerijen, Chocolade, Dessert, Biscuits, Pralines, Fondants, Suikers, Doopsuikers, Chocolade in reepen en in pakken.
Groote keus van Spekken, escence, acidulé, forré.
Eierkleursel voor broodbakkers.

In 't groot SUIKERHANDEL In 't klein

Bijzondere Prijzen voor Voortverkoopers

GOEDE WAAR PRIJST ZICH ZELF

Voor uwe

Stoven, Kachels en Gasvuren

wendt u tot

Germ. Ghekiere - uyck

Roeselaerestr. 88, Iseghem

Magazijn van verlakt, aluminium en geniekeleerd keukengerief, waschkulpen in galvanisé, kinderbaden, waschfournoizen. — Groote keus van verlakte menage-estoven van de beste merken en buizestoven in eigen werkhuis gemaakt.

Gazinrichtingen Zink & Loodwerk
Spoedige bediening Matige prijzen

WAAROM ?...

Waarom hoesten als BORSTPILLEN LALEMAN U radikaal genezen ?
Waarom koorst of tandpijn lijden als CACHETTEN KEPHIL die doen verdwijnen ?
Waarom uwe kinderen niet vrijwaren tegen borstziekten als DROSELS BORSTBALSEM der *apotheek Laleman* daartoe de geschikte middel is ?
Waarom zelf ziek of zuchtig zijn als U ter *apotheek Laleman* alles kunt verkrijgen om U gezond te maken ?

IDUS VOOR ALLES NAAR DE

Apotheek Florent Laleman
Brugstraat, 2 Iseghem
(bij de Gendarmerie)

Men draagt ten huize *Telefoon 63*

De schoonste kinders....
zijn deze die dagelijks gepoederd worden met

DULCIOR POEIER

Te kooop in alle goede Apotheken.
DE DOOS 1,50 FR.

PIANOS

B. Van Hyfte

Gent, Nederkouter, 32 Gent
(dicht bij het Paleis van Justitie)

Oudste fabriek van België en ook de goedkoopste.

Altijd keus van 100 tot 150 pianos.

OP DEN KLUISBERG

Wie den Kluisberg bezoekt, late niet na het Vlaamsch Huis «Klokke Roeland» te bezoeken; eigenaar Maurits De Vos-Fiévé, waar benevens alle slach van dranken, ook nog te bekomen is in zijn winkel: chocolade, bischuiten, bonbons, speelgoed, enz.

Koud buffet, enz., enz.

Verhuring van gemeubelde kamers en keukens.

Stalling voor motos en velos kosteloos.

Eenig depot voor de streek van alle slach van katoenen en wollen beddedekens, en dweilen.

Verkoop aan fabriekprijs.

VOOR UW

Schilder- & Behangpapier

WENDT U TOT HET HUIS

J. LEFEVERE-HUYSENTRUYT

Roeselaerestraat, 168, Iseghem

Magazijn van kleuren en vernissen.
Groote keus van sponsen en zeemvellen, matten, tapijten, traploopers en karpetten

Trouwe bediening Lage prijzen

ECZEMA

huiduitslag, roode vlekken, jeukingen, springende handen, haarworm bij kinderen, genezen door het gebruik van

Cadeline-zeep

Te koop in alle apotheken.

ISEGHEM : Apotheek LALEMAN.

TE VERKRIJGEN
in alle Iseghemsche Apotheken

Schoenmagazijn

R. Vandenberghe-Bourgeois

Marktstraat 17, ISEGHEM

Groote keus van mans- en vrouwschoenen 30 t. h. goedkooper dan de konkurentie.

—

Ook verkrijgbaar aan de voordeeligste prijzen : kinderschoenen, pantoffels, schoenkreem der beste merken.

Dweils, borstels, zeemvellen, sponsen en alle kuischgerief.

Het huis gelast zich met herstellingen.

FAMILIEZIEKEBOND VOLKSBELANG

VLAAMSCH HUIS ISEGHEM

Verzekert tegen Ziekte, Invaliditeit, X-stralen, Opereratie, Geboorte, Sterfte

En telt reeds meer dan 2000 leden
WEES OOK VOORUITZIENDE !

DE VALLENDE ZIEKTEN !

EEN ENKEL GENEESMIDDEL zult gij vinden dat doelmatig is tegen deze wreede kwaal

HET IS DE **Poeder Epilepsia**

Prijs : 20 frank

die van af den eersten dag de aanvallen tegenhoudt — de genezing brengt aan allen die het goed gebruiken en nooit of nooit schadelijk is

Talrijke getuigschriften van genezing zelfs van gevallen die reeds meer dan 20 jaar duurden.

Te koop in alle goede apotheken of rechtstreeks bij den bereider

Apotheker Vandenbussche - Meenen

Volledige tekst met beschrijving, uitleg en behandeling der Vallende Ziekten wordt overal GRATIS gezonden op aanvraag.

Drukkerij « Volksverheffing » Aalst. Onderwijsstraat, 14.

De zeer aardige historie van Désiré Ingelbeen

Vlamingen, leest dit stukje en geniet ervan! Zelden is er op meer simpele wijze door een enkele trek den hoed van Vlaanderen aangetoond, zelden werd op meer tastbare wijze aangewezen, op meer pakkende manier doen voelen hoe de Vlamingen in het leger geduiveld en gekweld worden.

En, ter zelver tijd, beter kon het niet geleerd worden hoe, indien de Vlamingen wilden, dierven « willen », België gauw gemuilband zou zijn! Zooals die krijgsdokter — lijk ge lezen zult — zelve bekende : « Waren er twintig Ingelbeen's in 't Belgisch leger, Vlaanderen ware gered! » Doch dat komt. De historie is echter geheurd! Alleen de namen zijn veranderd: en Désiré is ook geen jonge ingenieur uit Roeselare. Al 't overige is echt !

—

Désiré-Petrus-Flavianus Ingelbeen moest binnen; 't viel hard, maar wet s wet, en al de Belgen zijn gelijk voor de wet; Désiré ging dus binnen. Hij kreeg soldaten kleederen, een ransel, een blikken pulle..., in een woord al dat ge weet en kent, of weten en kennen zult. Désiré, die zijn gazetten thuis erg op het leger had weten kappen, verschoot dat het al zoo goed en gemakkelijk ging. Hij wierd met eenige nadere jongens uit de streek, en eenige uit de Brabantsche bijeen gesmeten, en de gasten kregen alle dagen instructie, in 't Vlaamsch dan nog al! Ja, in 't Vlaamsch, want bovendien, de serjeant, die Désiré en zijn maten de legerkennissen moest in 't verstand tieren, was ook 'nen Vlaming; een van rond Gent waarschijnlijk; ge hoordet dat zoo aan zijn spraak.

— Wel, potdorie, dacht Désiré, en ik die peisde...

Op 'ne morgen toch, al van de eerste dagen haperde er wat: de serjeant riep de namen af; en toen hij aan Désiré's naam kwam riep hij natuurlijk : Ingelbeen!

— Hier, zei Désiré.

— Ge moet zeggen: **présent!** zei de serjeant.

Désiré zweeg, en de serjeant lette er niet op en riep verder:

— Hoothoofd! — Présent!

— Gaaitant! — Présent!

— Quagebeur! — Présent! en zoo voort.

— Hm! zei Désiré in zijn eigen, 't zal lastig zijn; maar ik zal moeite doen, 'k heb dit aan moeder beloofd, en belofte maakt schuld.

Ja, er haperde wat, ge zult gaan hooren.

Het bendeke kwam in de rij, en de serjeant die weg en weer geloopen was, bleef nu stil staan en riep:

— Attention! En avant... arche!

De gasten schoten vooruit, maar de jongen die achter Désiré kwam, kon geen weg daar Désiré blijven staan was: de bende scheurde in tweeën.

— Okkerdomme! vloekte de serjeant, wat es da neu? Hoe hiette ge?

— Ingelbeen, Désiré, serjeant.

— Ahwel, let thans op, eh, Ingelbeen.

— Zet hulder in rang. Opgelet! En avant... arche!

De kop schoot vooruit, maar Désiré bleef stokstijf en die achter hem kwamen vlogen op malkaar.

— Halt verdomme!

Alles viel stil.

— 't Is er nu om te doen, peisde Désiré, maar ik heb het aan moeder beloofd.

Om de waarheid te zeggen, zijn hart klopte feller dan gewoonlijk.

De serjeant kwam bij hem staan.

— Kameraad, ik geluuv dat ge geerne lacht, **ik uuk, verdomme, ik uuk!** Ahwel, Ingelbeen, 'k ben 'ne goeie sloeber, en wille patientie hen... Zet hulder in rang... opgelet!... En avant ... arche!...

Wel jongens die dit leest ik mag 'k weet niet wat zijn, maar Désiré bleef voor den derden keer staan waar hij stond, en de serjeant, van klare verbazing, bleef ook staan.

— Halt!...

't Schietgebed dat hier volgde laat ik achterwege. De serjeant bekeek Ingelbeen van kop tot teen, precies of hij een wondere beest zou bekeken hebben. De andere jongens begonnen te lachen.

— Stilte! Silence!

— Hedde ge niet gehuurd da 't gezegd he: En avant... arche!

— Jawel serjeant.

— Awel, waarom en doede dan nie lijk d'andere?

— 'k En versta geen Fransch, serjeant.

— Ah... Awel, 't is dadde! ne lieuw! geluuve 'k, 'ne Vlaamsche lieuw!

— Ah! ah! we gaan lachen... Fixe!

Hij liet het troepje staan, ging de koer af en kwam een paar minuten later weer met de luitenant.

De luitenant was een pronte, blonde jongen met blauwe oogskens en rose kaken. Hij kwam gelijk uit een doosken, zoo net was hij.

— En place, repos! kommandeerde hij.

De jongens vielen in «place repos», maar Désiré bleef even stijf en stille staan.

— En place, repos, Ingelbeen, herhaalde de luitenant die bij Désiré gekomen was.

— Ik en versta geen Fransch, luitenant.

De jongens begonnen weer te lachen, maar de luitenant beval:

— Silence!

— Zoo, ge verstaat geen Fransch, ehwel, wij zullen er u leeren; om te beginnen, «quatre jours de salle de police»!

— 'k Versta u niet, luitenant.

De luitenant verbleekte en beet op zijn lippen.

— Dat ge vier dagen salle de police hebt.

— Wat is dat, luitenant, vroeg Désiré?

— Silence, nom de... Zwijg! Stilte in de rangen! Silence dans les rangs! Ah! ge wilt hier van uwen neus maken; mij ook goed, gij komt op het rapport van den kommandant. En nu, en avant... Marche!

Ja maar, Désiré voor den vierden keer roerde niet, en luitenant en serjeant begonnen het zeer embetant te vinden.

— Ça, c'est de la blague! foutez le gaillard au cachot, serjeant, et vous autres, rompez les rangs!

Désiré werd opgeleid, in den bak gedraaid, en bleef erin tot 's anderdaags morgens. Rond tien uren kwamen twee mannen en een caporaal er hem uit halen, en Désiré wierd in 't buro van den kommandant gebracht.

De kommandant was een vent die mee geoorlogd had en zeven frontstreepen had. Hij had een heesche stem, wateroogskens, en op zijn kaken zag men kleine roode kronkelende schreefkens, gelijk bij de menschen die gaarne 'nen borrel pakkel. Een goeie broer zag het er anders uit.

— Eh bien, Ingelbeen, mon ami, vous voulez faire le malin à l'armée. Je lis ici que vous faites les études d'ingenieur; vous comprenez dont certainement le français, et même au cas où vous ne comprendriez pas, rien ne vous enmpêche de faire comme les autres, n'est-ce pas?

— Ik en versta u niet, kommandant.

De kommandant deed of hij Désiré zelf niet verstaan had en ging voort:

—Ecoutez, mon cher ami, pour cette fois-ci je passerai l'éponge sur cette histoire, mais ne recommencez pas, sinon, je vous avertis, il y aura de la casse. Vous pouvez disposer.

Désiré bleef staan.

— Ah! ah! vous voulez jouer l'innocent!

De kommandant stond recht en Désiré zag aan zijn oogen en aan zijn manieren dat hij kwaad wierd, maar hij rechtte zich, keek met half gesloten oogskens waterpas voor zich uit en strekte zijn armen langs zijn lijf.

— Als hij keeroogt, meende Désiré, keeroog ik weer.

De kommandant voelde dat er iets broeide; hij bekeek Ingelbeen van onder tot boven en vond dat de jongen er nogal goed van pooten en ooren uitzag. Hij kwam dan ook dichter, maar bulderde plots dat de kamer dreunde.

— Au cachot, nom de... et pour quatre jours!

Désiré werd weggeleid en maakte nader kennis met de bakgebruiken.

* * *

Den vijfden dag kwam hij weer in de rangen.

— Numérotez-vous!

Désiré had nummer drie.

Vervolgt.